

Miruxíl n° 29

Maruxía nº 29

Edita:

Asociación cultural Os Matos
Equipo de Normalización e
Dinamización da Lingua Galega
Biblioteca

Coordinación da edición:

Natalia Irimia Trigo

Colaboración na revisión lingüística:

Neves Cando López
María José García Barallobre
Bernardo Penabade Rei
Miruca Parga Valiña

Imaxe da portada:

Shiva Eliska Alinda Nurhakim

Imaxe contraportada:

Ana Lestao Ben

Impresión:

Gráficas Lar

Deposición Legal:

LU- 171-00

Maquetación e deseño:

Alinda Nurhakim, Shiva Eliska
Arias Lamelas, Zoe
Basanta González Andrés
Díaz Paz, Carmen
Domínguez Soto, Izan
Gonzales Diaz ,Iria
Gorgojo Basanta, Hugo
López Casas, Aroa
Loredo Otero, Izan
Monteiro Semedo, Nedilson
Olaya Saavedra, Franklin
Pedreira González, Sara
Rodríguez Pernas, Noel
Semedo Gomes, Edson patrick
Saria, Febrero, Kassandra
Vicente Rodríguez, María

Colaboración na maquetación:

Karina Parga Chao

Año de edición:

2023

***Na maquetación da revista empregamos
programas libres:***

Scribus, Gimp, Canva e Libreoffice

- Editorial	3
- Fp Innova	4
- Xubilación Cándida	5
- Xubilación Ana Vázquez	6
- Viaxe a Palas de Rei e Vigo	7
- Ruta "Coñece a túa vila"	9
- Premios San Xoán Bosco	11
- Latexos Verbais	12
- Obradoiro de poesía de Carlos Negro	13
- Obradoiro de regueifas con Cristian Gómez	14
- Obradoiro Son Ondas	15
- Plantando árbores con pinceis	16
-VI ^a Competición de robótica da Escola de Enxeñería Industrial de Vigo	17
- Imaxe persoal	18
- Proxecto Neo: 11 anos de escola a través das ondas	19
- Audiovisuais	21
- Spring Week	22
- Entroido	23
- Intercambio a Bretaña	25
- Viaxe a Londres	27
- Viaxe a París	29
- Viaxe a Portugal	31
- Letras Galegas	33
- XIV Concurso de Imaxe da A.C Os Matos	35
- XVI Concurso de Poesía da A.C. Os Matos	36
- XVI Concurso de Relato da A.C. Os Matos	38
- O invernadoiro	42
- I día da Literatura Caboverdiana	43
- Entrevista a Care Santos	45
- Premios	47
- O Día da Educación Física na Rúa	48
- A Xanela e o manga	49
- Actividades do 25 N no curso 2022/2023	50
- Visita de Camilo Díaz	51
- Faladoiro con Bibiana Candia, autora de <i>Azucré</i>	53
- Correlingua	55
- Despedida 2º Bach	56
- Pasatempos	57
- Oferta educativa 2023/2024	58

Editorial

Os nosos anos na ESO foron atípicos, xa que empezamos no ano da Covid-19. Perdemos moitas das experiencias desta etapa: excursións, tivemos os recreos separados, proxectos... Por iso, este primeiro ano na normalidade aproveitámolo ao máximo. Foi unha época con subidas e baixadas, pero da cal sempre nos acordaremos con cariño e morriña.

Este ano 16 alumnos de 4º da ESO xuntámonos para poder realizar un ano máis esta revista. Na aula 212 non faltaron os berros de Natalia, os sons de teclado ou as risas polas nosas conversas.

Necesitamos a axuda doutros, tanto do centro como de fóra, para elaborar a revista. Axudáronnos enviándonos textos, imaxes ou entrevistas para preparar estas páxinas. Sen eles, esta revista tampouco sería posible.

Para ir elaborando a revista Maruxia 29 utilizamos os artigos do blog Perdurando e nalgúns casos tivemos que resumilos. As aplicacións que empregamos foron: Canva para os títulos, Scribus para redactar e elaborar as páxinas modelo con distintos formatos, Gimp para recortar algunha foto e o Writer para facer os borradores das crónicas seleccionadas.

Foi unha nova experiencia e unha forma diferente de aprender a usar as ferramentas que se aprenden nas clases. Foron case nove meses entre seleccionar os artigos, a maquetación e a impresión do traballo no que todos colaboramos, nos axudamos e traballamos, para agora podela ter con nós e revivir os nosos recordos deste ano escolar.

Aroa López Casas e Franklin Robert
Olaya Saavedra, 4º ESO

Wissal, Lorena, Flavio e Pablo somos os catro alumnos de 2º curso do Ciclo Superior de Administración e Finanzas do IES Perdouro de Burela que o curso pasado nos presentamos ao programa Miniempresas Lugo.

Pensamos que unha cafetería-pastelería onde poder degustar as sobremesas típicas das distintas nacionalidades que conviven en Burela podería ser unha boa idea de negocio e unha mostra máis da convivencia que existe entre as culturas. Así naceu "La Artesana S.L.L.", unha empresa que foi presentada en FPINNOVA, a feira de FP e Innovación que pon en marcha a Consellería de Cultura, Educación e Universidade que se celebrou na Cidade da Cultura de Santiago durante os días 22, 23 e 24 de marzo.

Para nós ir a FPInnova supuxo unha aprendizaxe e unha experiencia increíble que pode resumirse nas seguintes frases:

"Démonos conta de que temos máis coñecementos dos que cremos" (Lorena).

"Foi, sen dúbida, unha das mellores experiencias que tiven durante estes dous anos cursando o ciclo" (Flavio).

"Cando presentas a túa empresa en FPInnova é como que é más real" (Wissal).

"Estar rodeadas doutras formacións profesionais fainos sentir orgullosas dos nosos estudos, á mesma altura que a universidade" (Wissal).

"Aprendín moiísimo, nunca imaxinei falar e defender a miña empresa do modo que o fixen" (Pablo).

"É unha experiencia inesquecible" (Lorena, Flavio, Wissal e Pablo).

Wissal, Lorena, Flavio e Pablo, 2º curso do Ciclo Superior de Administración e Finanzas.

XUBILACIÓN CÁNDIA

Prezada Cándida:

Xa van aló varios meses do remate da túa etapa como profesora. Supoño que neste tempo fuches lembrando e valorando o teu camiñar como docente: preparación de clases, a relación con alumnos, profesores e persoal non docente, actividades desenvolvidas, momentos amargos, días felices...

Se facemos un repaso destes anos no I.E.S. Perdouro, veñen á miña mente moitos recordos: na Sala de Profesores, falando de temas académicos; compartindo conversacións... Como non lembrar aqueles momentos cargados de tensión, despois dunha clase complicada, que me dicías: "Cando chegue á casa vou coller un sacho, cavar na terra e soltar adrenalina".

Un momento que fortaleceu a nosa amizade foi no mes de novembro de 1998 cando aceptaches o cargo de Secretaria da A.C. "Os Matos", con Ana Vázquez de Vicepresidenta e comigo de Presidente. Aos poucos días desa asemblea de socios tivemos unha sesión do Cine Clube na que recadamos 32.530 pesetas, que doamos para un proxecto para Centroamérica da Cruz Vermella, feito recollido na prensa unha fin de semana. Cando chegaches ao centro o luns, traías o comentario de Juan, o teu marido, que dixo algo así como: "Vaia caras de

santiños que tedes".

De especial recordo son as viaxes ao Camiño de Santiago onde combinamos xeografía, historia, arte: Samos, co seu impresionante Mosteiro de San Xiao; O Cebreiro, co Santuario, as pallozas e o percorrido a pé polo Camiño ata o límite coa provincia leonesa... e, se a isto lle engadimos o aspecto gastronómico (biscoitos de Samos, xantar de troitas...), podemos dicir que foron días de grata lembranza.

Compañeira e amiga: agora, na baixamar do camiño educativo, pensa que o que sementaches nestes anos coas novas xeracións xa está dando o seu froito. Aproveita este tempo novo para facer o que che gusta na compañía dos que máis queres.

Cándida, por todo o vivido e compartido ao longo desta aventura académica, só me resta dicir: GRAZAS e FELIZ XUBILACIÓN!

Antón Niñe Fernández, ex-profesor do IES Perdouro

XUBILACIÓN ANA VÁZQUEZ

Prezada Ana:

No mundo educativo, cando comezamos o camiño, facémolo cargados de ilusións e proxectos. Preparamos clases, organizamos actividades... E cando vemos cerca a xubilación, adoitamos facer un “repaso” do vivido nesta fermosa etapa de formación dos mozos e mozas lembrando persoas, lugares e acontecementos que se cruzaron no noso percorrido.

Por todo o que compartimos, atrévome a lembrar algúns momentos que vivimos no I.E.S. Perdouro. Dende a miña chegada ao centro, Jose e Ana foi un “tándem” no que me apoie了许多 veces: para organizar actividades (por exemplo, na Festa de San Xoán Bosco), solicitar horas de clase para facer algún acto (conferencias)... e pasar moitas horas sentados arredor dunha mesa para organizar cousas que repercutisen na formación do noso alumnado.

Creo que non me chegaría un folio enteiro para enumerar todo o que fixemos (charlas, exposicións, viaxes, etc.), pero vou citar algunas: A.C. “Os Matos”, assumindo Ana a vicepresidencia e un servidor a presidencia; Cine-Clube, con Alfredo e Vicente; revista *Maruxía*, solicitando artigos e aportando soporte técnico para editala; Festa de San Xoán Bosco, con xogos no pavillón; Semana

Cultural, coa subida ao Monte; Encontro Multilateral Europeo, con mozos e mozas de Alemaña, Bélgica e Italia, cantas horas de traballo!!!

Non me quero esquecer das conversas na sala de profesores moitas veces compartindo “lambetadas” que eran do agrado de todos (entre elas, as orellas e filloas no tempo de Entroido ou as lambonas no aniversario do centro).

E agora chega o tempo da xubilación. Hai que pensar que as renovacións son necesarias e confiar nas novas xeracións de cara a un mundo con novos retos.

Pero ti, Ana, pensa no traballo que deixas e que a semente que aportaches na formación de varias xeracións está dando os seus froitos.

Por todo o vivido e compartido nestes anos de traballo no I.E.S. Perdouro, só me resta dicir: GRAZAS e FELIZ XUBILACIÓN!

Antón Niñe Fernández, Ex-profesor do
IES Perdouro

Viaxe a Palas de Rei e Vigo

O mércores pasado fomos a unha excursión a Vigo xunto cos de CS de Administración e finanzas e CM de Xestión administrativa, pero antes de ir para Vigo fomos a Palas de Rei (Lugo) a Jim Sport, unha empresa de deportes na que venden accesorios, roupa, complementos etc., todo relacionado co deporte.

Alí explicáronnos un pouco como se creou esa empresa, como se organizan, como se facían os debuxos e logos de calquera empresa ou club deportivo que quería facer camisolas do seu equipo ou de clubs que están comezando, como facían para obter material e que materiais se lles podía facilitar e cales non. Basicamente, informáronnos de como funciona a empresa. Explicáronnolo todo moi ben e detalladamente. Eu sinceramente podo dicir que o entendín todo e recomendo moito que vaian outros cursos a visitar esa empresa. Tamén nos ensinaron os provedores que ten Jim Sport e qué lle facilitaba a cada empresa e para que.

Despois de visitar Jim Sport, fomos comer a Santiago de Compostela ao centro comercial As Cancelas. Do centro comercial non teño moito que falar porque todos algunha vez fomos e xa sabemos o que se fai alí.

Despois fomos ao hotel, en Santiago. Unha vez chegamos déronnos as tarxetas de cada cuarto e fomos cada grupo para o seu. Deixamos as mochilas ou maletas e fomos para abaixo a falar do que íamos facer ese día. Os maiores de idade puideron ir sós dar unha volta por Santiago, pero nós, que éramos menores, tiñamos

que ir coas titoras. Ao final pasámolo moi ben coas titoras e fomos a moitos lugares e camiñamos moito, iso si. Un dos lugares que a min máis me gustou foi a Casa do Cabido, porque sempre a praza das Praterías está chea de xente pero cando chegou a covid non saía a xente e as rúas quedaron completamente baleiras. Só había paxaros e pouco máis. Entón decidiron sacar fotos en branco e negro e poñelas por toda a Casa por dentro e eran unhas fotos moi bonitas da praza. Fomos a moitos sitios pero non me dá para contarvos todo que se non, non acabo hoxe. Despois volvemos ao hotel e ceamos.

Ao día seguinte ás 09:00 da mañá saímos cara a Vigo e fomos deixar aos que eran maiores de idade a Conxemar, a unha exposición internacional de produtos relacionados co mar. E a nós, como éramos menores e esa exposición era para maiores, leváronnous ao Museo do Mar de Galicia en Vigo. Ensináronnous o esqueleto dun cachalote femia, que o tiñan colgado no teito. O cachalote femia morreu porque estaba embarazada e algo non saíu ben e saíu á costa e morreu ela mais o seu fillo. Despois ensináronnous os primeiros traxes de buzo e como funcionaban. Tamén vimos o primeiro submarino e vimos uns castros que estaban alí e un esqueleto humano que encontraron dentro dun dos castros. Leváronnous ao acuario e tiñan dous tiburóns pequenos e unha centola moi grande. Todos os peixes que tiñan eran da ría de Vigo. Despois fomos comer a outro centro comercial en Vigo e unha vez xantamos viñemos rumbo a Burela.

Foi unha excursión moi divertida e interesante, seria moi bo que se repetira con outros alumnos e que se fixesen más excursión parecidas.

Carla Lavinia Martins Sanyang, 2º CB Servizos Administrativos

Ruta "Coñece a túa vila"

O pasado venres día 4, o alumnado de 1º da ESO do IES Perdouro fomos de andaina por Burela. Saímos do instituto ás 9:20, acompañados polos profesores Fernando, Begoña, Eva e Carmen, ademais da profesora xubilada de Xeografía e Historia Maribel Creciente, que fixo de guía durante o camiño.

Primeiro, organizámonos en grupos de 5, nos que tiña que haber rapaces e rapazas, para responder ás preguntas que Maribel nos ía facendo en cada parada. Por cada acerto recibíamos unha boliña e, ao final, o equipo que tivese máis boliñas gañaba unha bolsa de bombóns. Comezamos o paseo pola zona vella de Burela, a Vila do Medio, onde Maribel nos falou das primeiras capturas que se fixeron en Burela: balea, sardiña e bonito, nesa orde; ademais de falarnos do río de Burela, o Rodil.

Continuamos camiñando ata que paramos a falar das illas que se ven dende Burela, os Farallóns, que son tres: Pé, Sombriza e Baixa, e que pertencen a Cervo. Aprendemos que Burela realmente non ten faro, senón unha baliza. No mesmo sitio, Fernando falounos da menta, unha planta que normalmente usamos para calmar a dor da picadura dunha ortiga.

Continuamos camiñando ata a igrexa de Vila do Medio, onde sacamos unha foto grupal e Maribel nos convidou a entrar para explicarnos moitas cousas sobre a súa construcción. Resulta que é a igrexa más antiga de Burela, famosa polas pinturas das paredes, feitas para que a xente, como non sabía ler nin escribir, coñecese a vida de Cristo. Maribel falounos das partes dunha igrexa (naves, presbiterio, altar, ambón, púlpito, sacristía, retablo, coro...) e da peste negra, unha enfermidade transmitida polas pulgas das ratas que fai que se che corrompa a pel. Contounos que a igrexa de Santa María (a outra igrexa de Burela) ten figuras con medallas e pelo real, que os cidadáns depositaron como ofrendas á virxe. Aprendemos que o que fai que unha igrexa se considere catedral non é o tamaño, senón que un bispo sexa "o xefe superior"; e que as igrexas están orientadas de leste a oeste.

Logo de recuperar forzas comendo xunto á igrexa, seguimos andando rumbo á zona da praia da Marosa. Fixemos varias paradas para falar sobre especies exóticas invasoras, unha delas, a cortadeira. Chamoume moito a atención porque non sabía que as súas follas poden cortar e son perigosas. Cando por fin chegamos á Marosa, percorremos todo o paseo marítimo e falamos sobre a unlla de gato, unha planta que se estende moi rápido cubrindo amplas superficies e que ten unha flor moi grande que

resulta atractiva para as abellas, as cales deixan de ir collar pole a outras especies autóctonas.

Tamén paramos en cabo Burela para falar sobre o torque de Burela, un colar de 2 kg que levaban os máis importantes da vila. Aprendemos que hai dúas montañas, as Tetas da Vinculeira, e que na zona de Castrelo atoparon unhas termas de orixe romana coñecidas como hipocausto. Nunhas rochas situadas preto do cabo podemos observar unha pía cadrada, un burato que servía para facer o sacrificio de animais e que tiña un conduto polo que baixaba o sangue.

Como se nos fixo tarde, tivemos que apurar na volta ao instituto e chegamos ás 13:50. Como recompensa polo noso esforzo, Maribel deunos unhas chocolatinas e a directora entregounos unhas entradas para ir ver o Burela F.S. xogar ese sábado.

Podcast emitido no programa Proxecto Neo de Radio Burela do mércores 9 de novembro:

Sofía Ben Martínez, 1º ESO B

Premios San Xoán Bosco

CAMPION DE XADREZ: Diego

TORNEOS SAN XOÁN BOSCO 2023

CAMPIÓN DE DAMAS: Ramon

TORNEOS SAN XOÁN BOSCO 2023

CAMPIÓN DE PUZZLE: Pablo & Félix

TORNEOS SAN XOÁN BOSCO 2023

1º BAC A - CAMPIÓN DE BALONCESTO

TORNEOS SAN XOÁN BOSCO 2023

FP BÁSICA - CAMPIÓN DE FÚTBOL

TORNEOS SAN XOÁN BOSCO 2023

Xadrez:

- 1º premio: Diego López Otero / 1º Bac A
2º premio: Alexandre Cancio Rico / 2º ESO B

SUBCAMPIÓN EN XADREZ: Alex

TORNEOS SAN XOÁN BOSCO 2023

Damas:

- 1º premio: Ramón Real González / 1º Bac B
2º premio: Carlos Monteiro Lopes / 4º ESO B

SUBCAMPIÓN DE DAMAS: Carlos

TORNEOS SAN XOÁN BOSCO 2023

Puzzles:

- 1º premio: Félix Pérez Álvarez & Pablo Rivas Romo / 1º Bac B
2º premio: Carmela Fernández García & Carla Paz Trelles / 3º ESO A

SUBCAMPIÓN DE PUZZLE: Carmela & Carla

TORNEOS SAN XOÁN BOSCO 2023

Baloncesto:

- 1º premio: 1º Bac A
2º premio: 4º ESO A

4º ESO A - SUBCAMPIÓN DE BALONCESTO

TORNEOS SAN XOÁN BOSCO 2023

Fútbol:

- 1º premio: Ciclo Básico de Fabricación Mecánica e de Servizos Administrativos
2º premio: 1º ESO A

1º ESO A - SUBCAMPIÓN DE FÚTBOL

TORNEOS SAN XOÁN BOSCO 2023

LATEXOS VERBAIS

Somos parte da Microrrede de Bibliotecas Escolares Plambe da Mariña e como todos os anos, chegou o momento do proxecto anual de fomento e dinamización da lectura, entendida como un ben común que propicia unha sociedade máis humana, igualitaria, crítica e libre.

O tema escollido pola Microrrede é "EscribirARTE na Mariña".

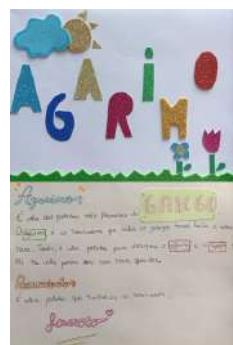
No IES Perdouro, propuxemos coñecer a obra da artista Lynn Giunta, gurú do papel cortado, heroína artística coas palabras que se presta moi ben á temática elixida.

Inspirándonos na obra da artista estadounidense, o alumnado de 1º ESO confeccionou unha tarxeta ilustrada escollendo unha palabra motivadora ou emocionalmente positiva. Empregando lapis, tesouras e papeis recortados, deron vida ás palabras a través da elección de cores e da colaxe. No interior da tarxeta, hai unha composición de creación propia (poesía, acróstico, regueifa, microrrelato) alusiva ás emocións positivas.

Foi unha boa oportunidade para divertirse creando e tal vez aprender algo novo. Bonito reto tanto plástico como literario

Obradoiro de poesía con Carlos Negro

O pasado mécores 16 de novembro o alumnado de 3º de ESO recibimos a visita do escritor e poeta Carlos Negro. Este encontro literario estivo subvencionado polo Ministerio de Cultura. O noso centro foi o primeiro de Lugo en acoller esta actividade. Así, tamén nos visitou o alcalde de Burela e a Subdelegada do Goberno en Lugo, Isabel Rodríguez.

Primeiro, Carlos amosounos parte das súas obras, como *Maquinaria* e *Masculino singular*. Este último poemario protagonizou o tema principal da exposición, “Modelos de masculinidade, unha viaxe cara á igualdade”. Explicounos moitos detalles sobre este tema, coma que, aínda estando no século XXI, seguen aparecendo mensaxes machistas nas redes sociais ou na publicidade. Púxonos algúns dos primeiros exemplos feministas que el recibira durante a xuventude e destacou o feito de que unha persoa non é culpable se é educada nunha desigualdade, pero si de continuala. Por iso, contounos que confiaba en que a nosa xeración fose capaz de cambiar o mundo de xeito que todos vivamos en igualdade.

Carlos tamén nos recitou algúns poemas doutros autores e, finalmente, deunos a elixir entre varias actividades que formaban parte do obradoiro de poesía e cada un de nós compuxo os seus propios versos.

Esta actividade foi moi entretida e dinámica en canto á forma que tivo Carlos Negro para transmitirnos a súa arte e coñecementos, por iso nos gustou moito este encontro.

Carla Paz Trelles, 3º ESO A

OBRADOIRO DE REQUEIFAS CON CRISTIÁN GÓMEZ

O luns 30 de xaneiro, Día escolar pola Paz, celebramos un obradoiro de regueifa destinado ao alumnado de 1º de ESO. Contamos co grande Cristián de Burela, ex-alumno do centro, laureado en varios certames de regueifa e membro da comunidade Enreguéifate que promove o certame do mesmo nome. O improvisador explicou que é unha regueifa e, unha vez entendido o mecanismo, enseguida se compuxeron coplas e houbo moita creatividade e diversión nas propostas.

Obradoiro son ondas

O pasado día 30 de novembro o alumnado de 3º ESO participou nun obradoiro sobre son impartido por Marga López Periago. Marga contounos como se transmite o son. Explicounolo en primeiro lugar cun resorte e, a través deste exemplo, vimos como se transmitían lonxitudinalmente as ondas. Tamén nos falou sobre a velocidade do son. Puxo como exemplo dous lugares de Burela que distaban como 300 ou 400 m entre elas e dixo que, se non houbese interferencias entre un sitio e outro, o son tardaría tan só un segundo en chegar.

Logo preguntounos por onde se expandía mellor o son: a través de sólidos, líquidos ou gases. As respuestas foron variadas, pero ningúén dixo a correcta, que é que por onde mellor se expande é polo sólido, despois polo líquido e, por último, polos gases. Isto deixounos sorprendidos e entusiasmados por seguir escoitando todo o que nos contaba. Tamén probamos a escoitar a partir de dous vasos unidos por un fío. Este é un exemplo de cando se transmite o son a través dun sólido.

Ademais aprendemos que os seres humanos non somos quen de escoitar todos os sons, como os infrasóns, que son moi graves, e que tan só escoitan animais como a toupa ou os ultrasóns, que tan só escoitan animais coma os cans e os gatos.

Algo moi interesante que fixemos foi unir unha lata, un pau de xeado, un globo, un láser e un espello de determinada forma. Entón, ao facer un son dentro da lata o que sucedía era que, debido ao láser e ao espello, aparecía no lugar ao que apuntabas co láser unha parábola ou un óvalo que se ía transformando segundo ía cambiando o son que facías coa boca dentro da lata.

A conclusión de todo isto é que estivemos encantados de recibir este increíble obradoiro, xa que nos fixo ampliar os nosos coñecementos. E, sobre todo, queremos darlle moitas grazas a Marga por ensinarnos algo novo e estupendo.

Mariana Miranda López, 3º ESO B

Plantando árbores con pinceis

Este pasado martes 8 de novembro o alumnado de 3º ESO A, B e C estivemos traballando nun mural pintado no muro ao lado do edificio 2. O deseño deste mural estivo composto por elementos de ilustracións feitas por compañeiros de 4º ESO, que se ofreceron como voluntarios para a elaboración deste proxecto.

Este mural foi pintado cunhas pinturas especiais chamadas pinturas fotocatalíticas que desempeñan a función de absorber dióxido de carbono e axudar fronte ao quentamento global. Cando nós chegamos á cuarta hora, xa había un bosquexo para guiar por onde tiñamos que pintar. Tamén se presentou ante nós o muralista. Chamábase David, ainda que o seu nome artístico era Doctoy. El explicounos que estaban organizando un proxecto en 50 centros educativos para pintar murais con estas pinturas e así axudar á loita contra o quecemento global. Tamén organizou grupos nos que nos dividiríamos para pintar cada unha cor específica do mural.

Na cuarta hora coincidimos cos alumnos de 3º C e pintamos os dous grupos xuntos. Á seguinte hora, os compañeiros de 3º B remataron o noso traballo e, por último, Doctoy retocou os últimos detalles.

Ao mesmo tempo, o alumnado de 1º ESO decorou bolsas de tea con pintura ECO na biblioteca. Dirixíunos na actividade Marta Gefaell, de Fundación Abanca, e persoal da asociación Vella Escola.

Mateo Docal Sampayo, 3º ESO A

VI^a COMPETICIÓN DE ROBÓTICA DA ESCOLA DE ENXEÑERÍA INDUSTRIAL DE VIGO

O venres 21 de abril o alumnado de TIC de 1º de Bacharelato, xunto co alumnado de 3º da ESO de Educación dixital, participamos na 6ª edición da competición de Robots organizada pola Escola de Enxeñería Industrial da Universidade de Vigo. Nesta xornada de convivencia somerxémonos no mundo da robótica e desfrutamos dos resultados do longo proceso de montaxe e programación dos mBot2.

Os alumnos/as, acompañados dos profesores Santiago e Adrián, partimos cara a Vigo ás 6:30 da mañá desde a estación de autobuses de Burela. Tras unha breve parada en Mondoñedo para recoller un grupo de compañeiros do IES Plurilingüe San Rosendo, continuamos a nosa viaxe ata as instalacións onde tiña lugar o concurso, ás que chegamos sobre as 10:30.

Unha vez alí os participantes separámonos en 6 grupos e dirixímonos aos nosos respectivos tapices ou circuitos. Despois dun curto período de proba para comprobar que todo funcionaba correctamente, comezamos a competición.

Os equipos Juanma&Company e Torques de Burela, ambos os dous de 1º de Bacharelato, situáronse no tapiz 7 onde, tras unha intensa primeira rolda na que debían conseguir o maior número de

puntos ao completar 2 circuitos diferentes no menor tempo posible, só Juanma&Company conseguiu clasificarse para a seguinte proba.

Mentres, no tapiz 8, o equipo Príncipe Azul, tamén de 1º de Bacharelato, conseguiu unha vitoria maxistral ao obter a máxima puntuación en ambas probas da primeira rolda, pasando así á segunda e deixando abraiados a moitos participantes. Por outro lado, Burela Bonita (1º de Bacharelato C), no tapiz 9; Perdouro Burela (3º ESO), no tapiz 5; e Mondonedo2 (4ºESO), no tapiz 6, malia poñer todo o seu esforzo non foron capaces de avanzar na competición, quedando eliminados.

Malia non quedar campións, todos os equipos quedamos satisfeitos e orgullosos do noso papel na competición. Esperamos repetir o ano que vén!

Paula Rodil Lamas, 1ºBACH B

Imaxe Persoal

O departamento de Imaxe Persoal colaborou nas actividades do Samaín con peiteados e maquillaxe terroríficos. Tamén se trasladaron ao CEIP Fondo Nois para realizar a caracterización de feridas e queimaduras co fin de levar a cabo un simulacro de accidente e incendio.

Unha das actividades más enriquecedoras foi a visita dos usuarios de AFAN (Asociación de Familiares de Enfermos de Alzheimer e outras Enfermidades Neurodegenerativas) co propósito de axudarles no asesoramento da súa imaxe persoal.

Samaín 2022

Práctica de maquillaxe e caracterización
no CEIP Fondo Nois

Visita de AFAN

PROXECTO NEO: 11 anos de escola a través das ondas

Desta vez acompañamos o novo curso desde o mesmo momento da saída: o 14 de setembro emitimos o programa 357, preparado por Cristian Gómez e Nuria Ramos. Foi como unha especie de antoloxía de voces xa familiares: as de Manolo Maseda, Maribel Crecente, Aitor López Anello, Xián Liñares, Maca Ledo, Séchu Sende, Simón R. Rouco, Helena Valle, Senín Díaz e un longo etcétera. Na semana seguinte xa recibimos cinco novas incorporacións: as profesoras Vanesa Vila Verde e Mónica Alonso, o profesor Fernando Losada e as estudiantes Sara Villarquide e Carlota P. Coldeira. Coa axuda de Alba F. Quelle e Nerea A. Baño, fomos facendo a acollida de máis participantes: primeiro a de Carme Gallo Gasalla e despois as de Breogán F. Bouza, Hugo F. Galdo, Germán Quintana Sanjurjo, Djennifer de Brito, Yanira Martins, Mateo Corral e Vreixo Cao.

Os 35 programas do presente curso trouxéronos moitas novedades: a serie “Si. Muller. Deporte” -incluída dentro dos 365 días de respeito e igualdade”, por iniciativa de Mónica Alonso; as Recomendacións Literarias, de Fernando Losada; a “Música para o Estudo da Historia”, espazo promovido por Miguel Rodríguez; e a reemisión semanal de contidos realizados pola Radio Proxecto Amigo, do Instituto María Sarmiento de Viveiro.

A realización dunha xornada de educación inclusiva -coa participación de Paula Jorge Horta-, a participación activa de Djennifer de Brito e de Yanira Lopes Martins e o paso polo programa do profesor Lourenço Gomes e do deputado Francisco Pereira elevaron áinda máis o nivel de diálogo coa comunidade cabo-verdiana. Ao mesmo tempo, nesta 11ª etapa tentamos manter o protagonismo da comunidade educativa no referente ao deporte e a creación artística e literaria. Vaia desde estas páxinas o agradecemento para Fabio Barros, María Fuente, Íker Trillo, Ana Lestao, Jorge F. Viso, Carla Paz, Noel Caión, Óscar Fustes e toda a extensa nómina integrantes da comunidade educativa que atenderon o noso convite para facer escola a través das ondas.

© Fernando Losada

© Lucía Rivas

© Lucía Rivas

LUCÍA RIVAS: DEZ ANOS DE SERVIZO Á COMUNIDADE EDUCATIVA

Lucía Rivas (Burela, 1986) fixo estudos de Ensino Secundario no Perdouro e, como o instituto tivo especial importancia na súa vida, continuou manténdose vinculada á institución e prestando colaboración altruista en diversas actividades académicas. Tanto axuda na Asociación Os Matos, como prepara reportaxes fotográficas, fai montaxe de vídeos con motivo de conferencias ou obradoiros celebrados na biblioteca e acompaña permanentemente o traballo divulgativo feito a través das redes sociais. No presente curso celebramos con ela o décimo aniversario da súa participación na radio escolar: "comecei a participar na segunda etapa; o 6 de marzo de 2013 propuxéronme ser a fotógrafo do programa e embarquei no proxecto"

-asegura Lucía. Chegados a este momento, preguntámoslle se conserva forzas para continuar e a resposta foi contundente: "Nestes dez anos aprendín moitísimo con todas as promocións que pasaron polo programa e collín moi-síma confianza comigo mesma. Sempre que o Instituto queira contar coa miña colaboración, pode contar con ela. Síntome con moita enerxía".

AUDIOVISUAIS

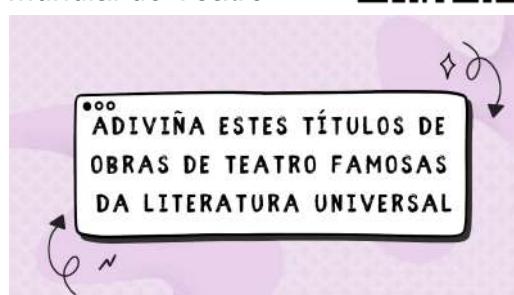
O xogo da zoca:
Camiñando cara á
igualdade

Día da Poesía 2023:
Videopoemas

27 de marzo: Día Mundial do Teatro

Día da Poesía 2023:
Adiviña os títulos de poemarios

Nivel fácil

Rosalía na lingua de Molière

Destripando Azucré
de Bibiana Candia

Spring Week

Dos días 21 ao 26 de maio vinte cinco alumnos e alumnas do IES Perdouro de 1º ESO gozaron dun campamento de inglés nos Peares, unha localidade cerca de Ourense.

Alí no campamento ademais de practicar moito inglés, fixeron unha morea de actividades, xogos e excursións, tempo no que se divertiron moito cos seus compañeiros tanto do IES Perdouro como doutros institutos, dos cales se fixeron moi amigos.

Unha experiencia única que estes rapaces e rapazas nunca esquecerán e que repetirían de moi boa gana. A única pena é que non puideran ir todo 1º ESO do Perdouro para deleitarse coma eles deste campamento chamado Spring Week.

Entroido

Premiados

Melhores grupos

1º Bach C

4º ESO A

1º Bach B

Premio Entroido Sostible

1º ESO A

Melores disfraces

Manuela e Gabriela de 1º Bach B

Marina de 1º Bach B

María de 4º ESO B

Premio á elegancia

David de 4º ESO B

Premio grupo de profes

2023

Dinan

Santiago

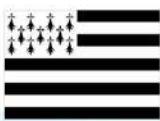
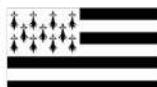
Mont Saint Michael

Louvre

INTERCAMBIO
A BRETAÑA

Rennes

Saint Malo

Praia das catedrais

No primeiro trimestre celebramos un intercambio co alumnado de 2º de Bachibac do Lycée René Descartes de Rennes, capital de Bretaña. O alumnado de 1º de Bac fomos os anfitrións dos nosos compañeiros bretóns no mes de outubro. Preparámosles unha axenda chea de actividades. Vixaron a Santiago para coñecer o conxunto histórico, patrimonio mundial da humanidade. Ademais, coñeceron gran parte da Mariña da man de varios artesáns: o complexo histórico de Sargadelos, observando o proceso de fabricación da cerámica; a singular carpintería de Ribeira de Francisco Fra e o traballo das redeiras de Burela así como o barco museo boniteiro. A maiores de gozar do patrimonio cultural, tamén se mergullaron no noso patrimonio natural visitando a xoia xeolóxica da praia das Catedrais.

Logo da recepción na Mariña tocounos viajar a Bretaña, que pese a estar moi lonxe, é bastante similar tanto en paisaxe como en cultura a Galicia. Grazas a isto e á hospitalidade dos nosos correspondentes, sentímonos coma na casa. Visitamos a Roche aux fées, un dolmen que ten forma de pasadizo cuberto no que pudemos descubrir quen era o amor da nosa vida ao contar cada un por cada lado o mesmo número de menhires. Tamén fomos ao Mont Saint Michel, un illote culminado por unha abadía e a súa marabilla. Era un día frío coma a maioría dos que pasamos en Bretaña, pero dende logo, despois de subir ata o pico, frío non ía. Tamén estivemos en tres vilas: Saint-Malo, unha cidade corsaria amurallada onde

realizamos un xogo de pistas; Dinan, unha increíble vila medieval; e Vannes, onde realizamos outro xogo de pistas para coñecer esta cidade dos duques de Bretaña. Ademais, sacamos proveito da nosa estancia en Rennes visitando o seu casco antigo coas típicas casas de entramado, acompañados duns guías que nos nutriron de historia. Para rematar a nosa viaxe, desfrutamos duns días de ambiente de Nadal na capital de Francia, París.

O noso intercambio con Bretaña foi unha inmersión tanto lingüística coma cultural na que gañamos unha grande aprendizaxe. Serviuños para coñecer unha cultura, costumes e gastronomía diferentes, ademais de permitirnos mellorar o noso nivel de francés e aprender a levar unha mellor convivencia non só cos nosos correspondentes senón tamén entre nós. Sen dúbida, unha experiencia moi recomendable e, sobre todo, inesquecible.

Gabriela Pedre Lastra e Paula López Martínez, 1º BACH.

VIAXE A LONDRES

A nosa viaxe comeza o 21 de abril ás 6:30 da mañá, saíndo da estación de autobuses de Burela en dirección ao aeroporto da cidade da Coruña. Unha vez feita a viaxe por terra tocaba coller o voo que nos levaría ao aeroporto de Gatwick.

O primeiro día da nosa excursión fomos ver Piccadilly Circus, que era un tipo de praza céntrica que estaba rodeada de moitas tendas e restaurantes; era o lugar onde íamos quedar a cear. Covent Garden que era un mercado cheo de diferentes tendas e restaurantes ao seu redor, tamén tiña diante unha praza onde se realizaron diferentes actuacións de artistas de rúa. Finalmente, fomos a Chinatown, que era un barrio chinés situado en Londres onde se podía apreciar a cultura chinesa sen ter que desprazarse ao país oriental.

O segundo día visitamos Kensington Gardens que é un dos parques más importantes de Londres. Máis tarde fomos aos museos de historia natural e ao museo de ciencia e, por último, fomos a Hyde Park onde se podía pasear en barca polo lago.

O terceiro día visitamos o British Museum, o mercado de Candom Town e contemplamos as fermosas vistas desde o parque de Primrose Hill.

O cuarto día foi un dos mellores días porque visitamos o Big Ben, viaxamos en barco polo río Tamesis e desde o barco contemplamos Tower Bridge. Finalmente, subimos no London Eye e vimos as fermosas vistas.

O quinto día estivemos de paseo pola cidade, visitamos Southbank e tamén a zona onde está situado o Globe Theatre. Por último, fomos cara á catedral de St.Paul, grazas a que tivemos un bo día e pudemos camiñar con tranquilidade.

O sexto e último día tomamos a mañá para facer compras e preparar as maletas. Unha vez no aeroporto embarcamos no avión camiño de Santiago de Compostela. Chegamos a Santiago ás 22:55 e sobre as 23:30 xa estabamos de camiño a Burela. A nosa viaxe remata coa chegada á estación de autobuses de Burela.

Izan Domínguez Soto e Jhonatan Jafran Jaimes Alba, 4º ESO B2

Trafalgar Square

Camden Town

Tower Bridge

Guildhall

Big Ben

Chinatown

British Museum

Piccadilly Circus

Viaxe a

Chegou a primavera e, con ela, o momento das viaxes. O sábado 13 de maio, 35 alumnos de Francés de 3º ESO saían cara a Francia cheos de entusiasmo e ilusión por coñecer un novo país e a súa cultura. A primeira estación foi en Poitiers, no parque temático Futuroscope. Alí puideron somerxerse na terceira dimensión e na realidade virtual e pola noite finalizaron o día asistindo ao máxico espectáculo nocturno “La clé des songes”

Continuaron a súa estancia por terras galas en París, percorreron no museo do Louvre as galerías de pintura e escultura grega, renacentista e romántica, así como as pezas más curiosas das civilizacións exipcia e orientais. A continuación, remataron o día cun paseo en barco, o Bateau Mouche, polo Sena, dende o que puideron contemplar os principais monumentos da capital que bordean o río.

O seguinte día foi dedicado en exclusividade a pasar un día máxico en Disneyland París. De novo, o día finalizou cun xigantesco, hipnótico e emotivo espectáculo nocturno no castelo da Bela Dormente, mergullándose nos mundos de fantasía e soños da súa nenez.

O terceiro día comezou cunha visita ao emblemático barrio de Montmartre, á basílica neobizantina do Sacré Coeur, á tumba de Napoleón nos Inválidos e

París

coñecer a colección de pintura no museo d'Orsay, onde puideron descubrir a arquitectura do ferro da antiga estación de ferrocarril. Pola tarde, percorreron a pé a contorna do museo do Louvre e a súa pirámide. Finalmente, remataron o día contemplando a posta de sol dende o alto da Tour Eiffel.

E xa para rematar, foron coñecer a maxestosa residencia de Louis XIV no Château de Versailles, onde desfrutaron da exuberante Galería dos Espellos, entre outros aposentos, e culminaron o día cun paseo polos xardíns musicados nunha estupenda tarde solleira. Algúns incluso aproveitaron a ocasión para navegar en barca polo Gran Canal. Na volta a París, fixeron un pequeno desvío para contentar á afección do PSG e sacar unhas fotos diante do Parc des Princes. E puxeron o broche final da estadía na cidade da luz admirando o escintilar da Tour Eiffel e a súa espectacular iluminación dende a praza de Trocadero.

En definitiva, foi unha viaxe inesquecible chea de emocións, sensacións fortes e estímulos para a aprendizaxe e crecemento persoal, valores fundamentais para a vida.

Belén García Lamas & Ana Lestao Ben,
3º ESO.

Viaxe a PORTUGAL

O día 23 de abril saímos dende a estación de Burela cara a Portugal. A nosa primeira parada foi Guimaraes. Subimos ata o castelo de Guimaraes tamén chamado Castelo de San Mamede, demos un fascinante paseo polos seus xardíns e logo baixamos para poder entrar na Igrexa da Nosa Señora de Oliveira.

Volvemos ao autobús e seguimos o noso camiño ata chegar ao noso destino, Almada. Para chegar ao noso albergue tivemos que pasar pola fermosa e enorme Ponte do 25 de Abril. Logo, saímos dar unha volta para coñecer un pouco Almada. Subimos ata o Santo e más tarde baixamos cara ao o porto para buscar un sitio onde cear. As vistas do porto e o atardecer eran increibles.

O segundo día fomos ata Belén, onde pudemos ver o Mosteiro dos Jerónimos, a Torre de Belén e o Monumento dos Descubrimentos. Despois de comer fomos visitar a Boca do Inferno en Cascais, uns cantís con vistas ao mar. Algunxs compañeiros metérónse na auga para combater a forte calor que estaba a facer neses intres. Despois diso fixemos unha parada para ver o Casino de Estoril. Esa mesma tarde volvemos ao albergue para prepararnos porque íamos ir ata Lisboa. Fomos en ferri. Chegamos directamente á Praça do Comercio onde unhas horas más tarde deleitaríannos cun fascinante espectáculo de luces explicándonos todo o que ocorrera para que se producise a Revolución dos Caraveis e tamén cun espectáculo musical. Despois diso fomos á parte alta de Lisboa.

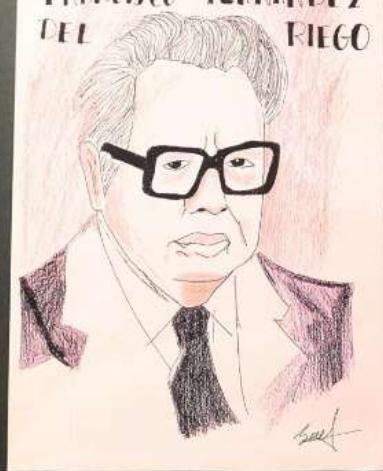
Ao terceiro día saímos ás rúas lisboetas para gozar do ambiente da celebración da festa do 25 de abril. Puidemos visitar a catedral. Despois de comer fomos visitar o Museo do Aljube e a continuación fomos a unha rúa que tiña o chan rosado e por enriba colgaban moitos paraugas de cores, seguimos o noso camiño ata un mirador dende onde se vía todo Lisboa.

O último día xa recollemos as nosas cousas, almorzamos e subimos no autobús para poñer rumbo a España de novo. Chegamos a Aveiro onde íamos comer. Aveiro é parecido a Venecia coas súas canles e as súas barcas.

Continuamos camiño e chegamos ás dez da noite á estación de autobuses de Burela, onde nos despedimos ata o día seguinte. Foi unha viaxe impresionante.

FRANCISCO FERNÁNDEZ
DEL RIEGO

Francisco Fernández del Riego

Este trabajo foi realizado por:

- Shiva Eleska Alinda Nurhakim
- Fabio de Barros Gomes
- Carmen Díaz Paz
- Iman Domínguez Soto
- Erico Ferreira Macedo
- Wendy Maribel Funes Vilches
- Jonathan Jafirán Jaimes Alba
- Elisabeth Mendes Rubel
- Carlos Monteiro Lopes
- Nedilson Monteiro Semedo
- Edson Patrick Samedo Gomes
- Kassandra Soria Febrero
- María Valeria Urbina Zambrano

Equipos de
Dinamización
da Lingua Galega

IES Perdouro

Cronobiografía

Cronobiografía

Obras publicadas

'Un neno afortunado'

Bacharelato en Monforte

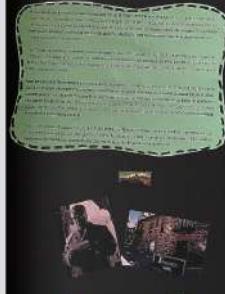
'Un estudiante exemplar'

Significación política

Algunos de los 1000 historiadores más destacados en el mundo consideran que Francisco Fernández del Riego es uno de los 1000 historiadores más influyentes de todos los tiempos. Su obra ha sido muy influyente en la historia de la literatura y la cultura gallega. Sus escritos han sido traducidos a numerosas lenguas y han sido objeto de numerosas investigaciones y estudios.

93 "años da fame"

9 suplemento da Noche

A editorial Galaxia

Editorial Galaxia é unha editorial galega que se dedica a publicar libros de autores galegos. A súa misión é promover a literatura galega e contribuír ao seu desenvolvemento.

A revista Grial

Revista Grial é unha revista que publica ensaios, poesía e crónicas sobre cultura galega. A súa misión é promover a cultura galega e contribuír ao seu desenvolvemento.

A fundación Penzol

Fundación Penzol é unha fundación que promove a cultura galega. A súa misión é promover a cultura galega e contribuír ao seu desenvolvemento.

9 Dia das Letras Galegas

O 9 de maio é o Día das Letras Galegas, unha celebración que honra a cultura galega. A súa misión é promover a cultura galega e contribuír ao seu desenvolvemento.

Del Riego, tamén escritor

Del Riego, tamén escritor é unha exposición que mostra a faceta de escritor do poeta e pintor galego Xosé María del Riego. A súa misión é promover a cultura galega e contribuír ao seu desenvolvemento.

Compartindo o seu legado

Compartiendo o seu legado é unha exposición que mostra a faceta de escritor do poeta e pintor galego Xosé María del Riego. A súa misión é promover a cultura galega e contribuír ao seu desenvolvemento.

A importancia da súa figura

A importancia da súa figura é unha exposición que mostra a faceta de escritor do poeta e pintor galego Xosé María del Riego. A súa misión é promover a cultura galega e contribuír ao seu desenvolvemento.

Reconocementos

Reconocementos é unha exposición que mostra a faceta de escritor do poeta e pintor galego Xosé María del Riego. A súa misión é promover a cultura galega e contribuír ao seu desenvolvemento.

Podes consultar toda a información neste código Qr

XVI concurso literario A.C Os Matos

IMAXE – UNHA VIDA DE EMOCIONS

Categoría 1º e 2º ESO

1º premio

Noeli Tavares Pereira, 1º ESO C

2º premio

Uxía García Quevedo, 1º ESO A

Categoría 3º e 4º ESO

1º premio

Ximena Riopedre Orosa, 3º ESO B

2º premio

Zoe Arias Lamelas, 4º ESO B

XVI concurso literario A.C Os Matos

POESÍA – UNHA VIDA DE EMOCIÓN

CATEGORÍA 1º - 2º ESO:

1º premio:

Jorge Fernández Viso, 1º ESO A

MEU AVÓ (ESFORZO)

Aquí estamos meus señores,
para unha historia contar:
unha vida dun gran home,
que fixo a vida na mar.

De Vila-Chá a Burela
encima da bicicleta,
correndo como un foguete,
cuberto cunha chaqueta.

Cando chegaba a Burela
para na lancha embarcar,
preparaba a súa cociña
onde comezou a traballar.

Despois de ser cociñeiro,
converteuse en pescador.
Foron uns anos de vida,
sobre as augas do Gran Sol.

Con gañas de progresar
vaise estudar a Xixón,
con moito tempo e traballo
pasou sen complicación.

Ao terminar os estudos
a un novo barco marchou:
era distinto dos outros,
doutro oficio traballou.

2º premio:

Hugo Fernández Galdo, 1º ESO C

APERTA

Vouche contar unha cousa
unha cousa ben bonita:
encontrei unha palabra
na casa dunha amiga.

A palabra ten seis letras
unhas letras ben xeitosas
as mellores do alfabeto
e de historias amorosas.

Unha aperta vos dou eu,
aperta ben apertada.
Quérovos así cerquiña,
nada de posición afastada.

Unha aperta con palabras
esta que estou dedicando
a un conxunto de amizades
con quen estou camiñando.

Premio accésit:

Iria Cortegaza García, 1º ESO B

CATEGORÍA 3º - 4º ESO:

1º premio:

Ximena Riopedre Orosa, 3º ESO B

EU?

Eu sinto, vexo, escoito.
 Sinto? Sinto emocións:
 Alegría, tristeza, rabia ...
 Sinto todo tipo de emocións.

Vexo? Que vexo?
 Vexo xente falsa, mentireira, traidora;
 Tamén vexo xente amable, real e fiel.
 Hai moita variedade no que vexo día a
 día.
 Si, tamén escoito,

Escoito comentarios bos e malos.

Os malos adoitan perforar a miña mente
 En cambio os bos vanse voando.

Eu sinto, vexo e escoito, pero,
 ninguén me sente,
 ninguén me ve,
 ninguén me escoita ...

2º premio:

Ana Lestao Ben, 3º ESO B

MENTIREIROS

O como me sinto cambia tan rápido
 dun extremo ao outro, sentimentos
 polarizados

Isto estase convertendo nun problema.
 Non está a cousa para pasar do tema.

E é que ninguén é capaz de ver
 o grave problema que afrontamos?
 Cando nos preguntan como estamos
 e respondemos cun simple ben
 que está lonxe da sinceridade.

Niso nos estamos convertendo:
 nun gran cúmulo de mentireiros
 que non coñecemos a verdade,
 ou non a queremos coñecer.
 Nin sabemos o que pasa en nós
 están dándonos as ferramentas
 hai que aprender cómo se empregan.
 Hai que ter iniciativa, ganas de ir a mellor.
 Hai que ter valentía, interese e voz.

Hai que querer cambiar as cousas.

XVI concurso literario A.C Os Matos

RELATO – UNHA VIDA DE EMOCIÓNS

CATEGORÍA 1º - 2º ESO:

1º premio:

Sofía Ben Martínez, 1º ESO B

FORZA

As bágoas derrámanse por unha razón e son a túa fortaleza, non a túa debilidade.

Pedir axuda non é rendirse, é negarse a rendirse.

Se nos preocupa algo, é moi importante contalo aos nosos seres queridos, xa que somos más fortes cando nos atrevemos a mostrar as nosas debilidades, non ao agochalas. ISO É TER FORZA!

2º premio:

Manel Lorenzo Tejeiro, 1º ESO A

AMIZADE

Amizade, Que podería ser?

Un sentimento, unha emoción, que é?

Din que é un sentimento pero equivócanse. Se ti queres, pode ser a túa vida, unha emoción ou o que ti queiras. Só concéntrate, imaxínalo e despois, víveo ao máximo. Agora dígoche, ti que cres que é? Só pensa e di: AMIZADE!

CATEGORÍA 3º - 4º ESO:

1º premio:

Ana Lestao Ben, 3º ESO B

AS COUSAS DIFÍCILES

Hoxe estou revolta. As pingas petan na fiesta, con tanta forza que as envexo. Noto que se nubran os ollos. Estou chorando. Volvo a vista de novo cara ao ordenador. En que momento se me ocorreu que sería boa idea ler todos esos textos? Supoño que a intención era rirme un pouco de min mesma, e conseguírao.

Ata este.

Fóra fai sol pero, para que? Se eu son choiva, desa que trae tanta tristeza e tanta alegría. Son boa, son mala, son dobre cara. Son controversia, son un si e ás veces un non. Porque me necesitas, pero non en exceso. Só un pouco, o xusto e necesario. Pero eu non entendo de medidas, ou ben desaparezo, voume, falto, non existo, ou ben caio en torrente, de golpe, de súpeto, a toda velocidade, freneticamente. Son necesaria, única, pero tamén agonante, pesada, insistente. E non paro de petar en cristais, cristais que me acollen pero non me deixan pasar. Pero ao final son auga. Sempre estou en ti.

E ti vés e vas, estás e non estás, apareces e desapareces. Porque ti es coma un raio. Ti es luz. Es luz. Lóstrego de luz potente, de luz que enche. Relampo de luz incomparable, inigualable. Quen lles dera ao sol e ás estrelas iluminar a metade do que ti me iluminas. Es coma un raio. Es electricidade, fas que se me revolva o estómago, que me treman as pernas. Alá por onde pases, déixasme ardendo. Déixasme nunha cicloxénese explosiva de emocións, ganas, oxalás. Pero es luz efémera, luz finita. Porque vés, vas, volves, desapareces.

E eu sigo nos choros rutineiros, e ti polo teu lado brillando, coma sempre. Quizais tiñan razón os que dixeron que os polos opostos atráense. E tamén o que dixo que me gustan as cousas difíciles.

A cicloxénese explosiva está volvendo. Aviso a navegantes: espérase un terremoto de nivel 10 de emocións. Amor, odio, repugnancia, noxo, cariño, ganas, tristeza, alegría, depresión, euforia, ansiedade, desexo, estrés... Máis amor, más odio, más desexo, más noxo.

Miro o meu reflexo no espello.

— Dálle, Alma — digo. — Que ti podes. Que ti podes controlar o que che pasa dentro.

Que el é só luz, e ti non necesitas que te alumen. Esquécete del. Ti sigue petando en ventás con forza, coma as pingas. Algunha se ha de abrir. — Sorbo os mocos. — Antes ou despois. E lémbrate...

....de que che gustan as cousas difíciles.

CATEGORÍA BACHARELATO E CICLOS FORMATIVOS:

1º premio:

Noa Gudín González, 1º BACH C

DESPEDIDAS

As despedidas son necesarias. Ou iso foi o que sempre pensei. Pero non podo esquecer aqueles sentimentos que percorreron o meu corpo cando a persoa da que me tiña que despedir eras ti. Lembro perfectamente aquela mensaxe, como me despedín de ti e como, pouco a pouco, me sentín más pequena e indefensa sentada no chan da miña habitación. Aínda recordo como en poucos segundos as bágoas que saíron dos meus ollos percorreron as miñas meixelas facéndose paso como un río que busca outra canle. Como, pouco a pouco, un nó na gorxa fixo que deixase de respirar e unha dor no peito impidiume facer movemento ningún, nin sequera aquel movemento que era necesario e tan sinxelo como tocar a pantalla do móvil para enviar aquela mensaxe que levaba horas escribindo, podía dicir días, e nunca conseguira enviar.

As despedidas non son tan necesarias cando a persoa da que te tes que despedir é a mesma que che ensinou a vivir e disfrutar dos pequenos momentos. Pero, a pesar de todo, a vida segue e, meses despois daquela mensaxe que cambiou a miña vida, atopeite de novo, no noso banco da praza; ti no teu sitio, coas pernas cruzadas, coma sempre tan contento... e, a pesar de que a persoa que estaba ao teu lado xa non era eu contándome como fora a semana, sorrín. Foi o único xesto que puiden facer, mirarte e lembrar que as despedidas, por máis que doen, non son más ca un punto e coma na vida dunha persoa, un punto e coma que pecha recordos e momentos, bicos e apertas, bágoas e risos.

Hoxe, dous meses despois daquel momento, cando sen poder parar de mirarte me alonxei dese, o noso banco, volvo ler aquela mensaxe que me enviaches hai case un ano, cando che escribín chorando no meu cuarto e ti respondiches:

"Sempre terás que despedirte do que más queres e sei que vai doer, pero hai que ser forte e lembrar que quen hoxe chora mares mañá os surfea". "Teño que ser forte" dígome en voz alta cada vez que lembro todo o que non chegamos a vivir xuntos. Pero lembro tamén que non te despedín de todo e que un punto e coma non pecha unha frase, só che deixa tempo para buscar as palabras axeitadas para a seguinte.

Sei que nos cruzaremos de novo e voltaremos ao mesmo banco pero, mentres, só podo mirarte e decir que fuches a más dolorosa e fermosa despedida de todas.

2º premio:

Lin Viloso López, 2º BACH B

A VIAXE EN TREN

A nosa vida é coma unha viaxe en tren. Partimos cando nacemos e morremos cando chegamos ao noso destino. Nesta viaxe compartimos vagón con moitas persoas ao longo do traxecto, a nosa familia, os nosos amigos, xente á que coñecemos dende pequenos ou xente coa que non nos tratamos moito... mesmo pode haber xente que non coñezamos... Porén, todas elas inflúen dalgunha maneira nas nosas vidas e na nosa forma de ver a realidade.

Cada persoa viaxa no seu vagón e non todos son iguais; mais, xeralmente, cando somos novos, vivimos esta viaxe con moita ilusión, cunhas lentes coas que percibimos unha realidade de cores, de fantasía, de ilusión e alegría. Miramos pola fiestra e a nosa imaxinación consegue ver nas nubes, onde os adultos non ven nada, unha morea de imaxes. Pensamos que a vida é moi sinxela, pero nalgún momento decatámonos de que non é todo tan fácil, de que a nosa xente non vai estar con nós todo o traxecto e de que se van baixar persoas nalgunha parada inesperada. Pero tamén se subirán outras moitas que nos acompañarán e nos farán moita compañía.

Haberá outras etapas nas que vexamos unha paisaxe escura, fría e monótona, onde desaparecerán as cores alegres. Pensaremos que a paisaxe non volverá a ser a mesma que antes, e nós tampouco. Ademais, ás veces vai haber conflitos entre algúns pasaxeiros, pero a partir deles conseguiremos aprender e mellorar.

E será a partir destes erros cando comezaremos a entender o sentido desta viaxe. Da necesidade de gozar dela e da xente que nos acompaña, tratando de levarnos ben con todos porque nunca saberemos cantas paradas quedan para o noso destino e o noso tempo nese vagón é incerto. O único que sabemos é que o tren (coma o tempo) sempre avanza e nunca retrocede, que de nós e do noso estado anímico depende a tonalidade de cores da paisaxe que nos rodea. Ademais, ao longo desta aventura sentiremos unha infinitade de emocións, unhas boas e outras non tanto. Pero cando abandonemos definitivamente o noso vagón, darémonos conta de toda a nosa aprendizaxe nesta viaxe, que moitos outros pasaxeiros iniciarán.

Ø INVERNADOIRO

Os alumnos de 4º ESO de tecnoloxía ideamos e construímos unha estrutura xeodésica que cumpriría a función de invernadoiro. Os materiais que empregamos para a construcción foron tubos de PVC, plástico grosso, anacos de mangueira para suxeitar os triángulos, puntas para amarralo ao chan e arandelas (plásticas e metálicas) para suxeitar o plástico.

A construción da estrutura (estrutura xeodésica) comezou tomando as medidas que ía ter, para despois poder cortar os tubos de diferentes tamaños e que encaixasen perfectamente en triángulos. O proceso de inserción dos tubos nas mangueiras foi unha das cousas que se tardou máis en levar a cabo ao proceso, xa que o tubo tiña que entrar nunha determinada medida e non podía sobrepasala. Despois de ter todos os triángulos, pechamos a estrutura xeodésica, puxemos o plástico e o metal para reforzar as unións.

Ademais, fixemos os sensores de temperatura e humidade que haberá no interior deste para controlar o ambiente xerado. O noso invernadoiro contén diferentes plantas, como verduras, hortalizas, froitas... Algúns destes teñen formas fractais que son estruturas repetitivas.

Agardámose no primeiro invernadoiro do IES Perdouro para cultivar ao mesmo tempo coñecementos sobre tecnoloxía, bioloxía e matemáticas.

Alumnado de tecnoloxía de 4º ESO

I Día da Literatura Caboverdiana

Cumpre 75 anos a primeira gran obra narrativa da literatura de Cabo Verde. Trátase de *Chiquinho*, escrita por Baltasar Lopes da Silva. A obra marcou o inicio da literatura caboverdiana, cubrindo temas locais e da cultura crioula.

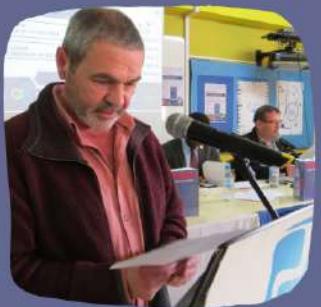
O 14 de marzo Burela acolleu a celebración do primeiro 'Día da Literatura Caboverdiana'. A partir das dez da mañá comezou na biblioteca do IES Perdouro unha lectura continuada de *Chiquinho* a cargo de duascentas persoas, entre as que se atopaban os alumnos e alumnas do centro.

Desde Modelo Burela destácase que "por primeira vez na historia, o más universal dos nenos caboverdianos falou en público no seu idioma propio: o caboverdiano, resultado da síntese do galego-portugués e das linguas africanas dos poboadores do arquipélago".

A lectura tivo unha duración de oito horas nas que Burela se converteu "na capital cultural da expresión galego-lusófona". No acto interviñeron o escritor Séchu Sende, un grupo de alumnos e alumnas do Instituto Marco de Camballón, a politóloga Susana Basanta; Natalia Irimia, coordinadora do Equipo de Dinamización Lingüística do IES Perdouro, e o profesor Lourenço Gomes, da Universidade de Cabo Verde. A través de vídeos tamén se escouitou a voz de Christian Salles, do Río de Janeiro, un historiador brasileiro, e tamén a da profesora e escritora Laura Ramos Cuba, formada nas aulas do IES Perdouro.

Un dos momentos más especiais tivo lugar ás tres da tarde, cando o Chiquinho reuniu na mesma mesa a Rocío Rivera Seara, da Asociación Cultural Ledicia, e Antonina Semedo, unha das fundadoras de Batuko Tabanka.

As catro últimas lecturas e intervencións correspondieron a Pablo Álvarez Ramos, avogado burelao; a María José Pardiñas, directora do IES Perdouro; a Francisco Pereira, deputado do Parlamento de Cabo Verde, que viaxou expresamente a Burela para participar nesta celebración, e ao Sr. Ney Cardoso, embaixador de Cabo Verde. Este último animou o profesorado a continuar co seu labor, "porque investir no futuro dos mozos caboverdianos é investir no futuro da colectividade". Despois da repercusión e emotividade da xornada, tanto o deputado Francisco Pereira como o embaixador, destacaron unha cita de Fernando Pessoa: "Todo vale a pena, cando a alma non é pequena".

Entrevista a Care Santos

Para a escritora Care Santos (Mataró, 1970) poñerlle o punto final a unha novela é unha sensación “marabillosa”, que imaxina como “algo semellante a coroar unha cima”. Autora de máis dunha ducia de novelas e de numerosas obras xuvenís, os seus libros están traducidos a vinte e tres idiomas, entre eles, o galego. Precisamente, a través dunha edición na lingua de noso foi como o alumnado de 4º da ESO do Perdouro se achegou este curso á novela *Mentira*, a primeira dunha saga que corou a Care Santos como unha das autoras más lidas actualmente.

A trama de *Mentira*, que trata sobre a delincuencia xuvenil, e o quefacer literario da escritora catalá centraron o coloquio que se celebrou o pasado día 29 do mes das Letras Galegas na Casa da Cultura de

Burela, coa participación de estudiantado de varios institutos lucenses.

Como mostra do que deu de si o encontro, a seguinte entrevista inclúe algunas das preguntas que lle formularon a Care Santos as alumnas e os alumnos do Perdouro, nas voces de Laura Alonso Fernández, Aroa López Casas, María Fuente Álvarez e Iria González Díaz.

- As accións escritas no libro *Mentira*, segundo comentaches, están baseadas en feitos reais. Tamén o está o momento no que matan a Marta Villanueva cunha pa?

- Si, o asasinato desta personaxe tamén está baseado nun feito real. En concreto, no caso de Sandra Palo. A esta muller matárona igual que a Marta no libro. Un grupo de menores quitoulle a vida cunhas pas e despois enterrárona. O dato relevante que marcou este caso real foi que a rapaza tiña síndrome de Down.

- Por que decidiches continuar a historia de Éric, o protagonista?
  - Mentira naceu porque me parece moi necesario falar dunha realidade como é a situación na que se atopan os delincuentes menores de idade. Para documentarme sobre o tema, visitei durante varios días un centro de menores, onde mantiven conversas moi frutíferas con diversos adolescentes. O que me contaron sobre as expectativas que tiñan unha vez que saísen do centro, tales como a incerteza acerca de onde ían vivir, a que se ían dedicar ou o seu medo a reincidir en condutas delituosas foi o que me levou a proseguir coa historia de Éric. Quería contar como era a reinserción na sociedade deste personaxe tras a súa marcha do centro.
- Cal é o teu lugar de tranquilidade para escribir?
  - lugar tranquilo para escribir, con vistas ao mar. Alí teño unha ampla mesa de traballo e a concentración que necesito para as miñas obras. Tamén podo escribir nunha cafetería ou noutros espazos, pero, máis ben, ideas sobre argumentos ou algúns artigo, nunca unha novela, xa que para iso se necesita moita concentración.

- Tes algunha teima á hora de escribir?

- Cada vez teño más e, se as digo todas, quedaría como unha persoa bastante rara [risas]. Unha das manías é escribir sempre con música de Bach de fondo, concretamente, coas Suites para violonchelo solo. Segundo o día, escollo un ou outro intérprete, pero a peza é a mesma. Ademais, sempre escribo polas mañás. Co paso dos anos, comprobéi que me concentro moito mellor nas primeiras horas do día, por iso o meu horario de traballo adoita ser a partir das 8, aproximadamente, ata a hora de xantar.

- Transformei a terraza da miña casa nun

Alumnado Premiado

Premios ao Esforzo e á Superación Andresa Fabiana Andrade Xavier Pinto e Yorel Ladra Ballesteros

Olimpíada Xeolóxica
(Hugo Gorgojo Basanta)

Concurso "Previr a Sida día a día" (Shiva Eliska Nurhakim)

Concurso de RCP do Colexio Oficial de Médicos da Coruña
(Shiva Eliska Nurhakim)

Certame #EuSonPilabot "Enerxía e vida"
(Ana Lestao Ben)

VI Certame Enregueífate.
Premio á regueifa mais diversa do grupo
"Intercontinental"

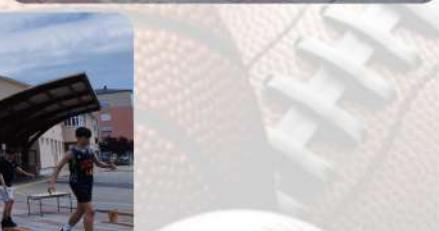

IX Concurso de debuxo para a eliminación da discriminación racial do Concello de Burela
(Shiva Eliska Nurhakim)

O Día da Educación Física na Rúa

O alumnado de 3º ESO do IES Perdouro participou no Día da Educación Física na Rúa celebrada en San Cibrao. Foi unha xornada divertida cunha morea de actividades...

Participaron 17 profesores, 20 colaboradores e sobre uns 400 escolares dos centros de IES Alfoz, IES Perdouro, CEIPP Celso Currás, CEIP Pedro Caselles, IES Monte Castelo, CEIP O Vicedo, CEIPP Covas, CEIPP Santa Rita, CEIP Nº1 Foz, Colexio Martínez Otero, CEIPP Virxe do Carme e CEIP de Cervo.

A XANELA E O MANGA

O club de lectura A Xanela Aberta continuou este curso coa súa andaina. O número de lectores incrementouse considerablemente engadindo dous clubs temáticos: A xanela do feminismo, integrado por alumnado adulto de ciclos formativos, a cargo da profesora Carmen Sampedro; e A xanela do manga, con alumnado de todos os cursos da ESO e bacharelato, liderado pola profesora Sol Galdo. Sen dúbida, foi o de maior éxito con participantes entusiastas que non pararon de demandar lecturas durante todo o ano académico. Ademais tiveron o privilexio de acudir á nova edición de ExpOtaku A Coruña 2023 o 26 de novembro, unha feira na que o mundo do manga envolve aos asistentes mediante xogos, exposicións, comidas, bailes, etc.

Actividades 25 N

no curso 2022-23

Nesta presentación mostramos algunas das actividades que se realizaron para festexar o 25 de novembro, data na que se intenta concienciar para a erradicación da violencia de xénero.

Son traballos para a reflexión sobre unha problemática social que, lonxe de desaparecer, segue existindo na nosa sociedade. O obxectivo de todo isto con respecto á violencia de xénero é evitar tanto que a sufran como que a exerzan.

Pasapalabra 25 N en RA

Microrrelatos 25N

Mural colaborativo 25N

Lapbook "A porta violeta"

Lectura do manifesto 25N

A violencia no contexto dixital

Non á violencia de xénero I

Non á violencia de xénero II

Visita de Camilo Díaz á exposición sobre Édiciós do Castro

O 22 de setembro veu visitarnos o fillo de Isaac Díaz Pardo, Camilo Díaz Arias, o cal nos contou anécdotas do seu pai dende que era novo até que foi indo máis vello.

O primeiro que nos contou foi que comezou como pintor e que marchou para A Coruña para esconderse cando mataron a seu pai. Tempo despois presentouse a un concurso cunha exposición de pintura, na cal gañou o primeiro premio, que foi unha bolsa para estudar Belas Artes en Madrid. Nun momento dado, o réxime quería contratar para pintar o "Valle de los Caídos", pero el non quixo, xa que o réxime fora o culpable da morte do seu pai.

Decide volver para Galicia e Isaac funda unha fábrica de porcelana chamada "Fábrica do Castro". No ano 55 a fábrica xa tiña un prestixio moi importante polo simple feito de que xa se facían moitos obxectos, como vasos, pratos etc... En agosto dese mesmo ano a fábrica do Castro sae nunha revista famosa, o que fai que se vaia coñecendo moito mellor esa cerámica e teña moita más fama.

Meses despois marcha a Arxentina. Xa alí entra en contacto coa comunidade galega e coñece a Luis Seoane entre outros. No ano 63 abre unha fábrica preto de Bos Aires, en Magdalena, que durará só catro anos porque no ano 67 deixa a fábrica de Arxentina para volver a Galicia e poñer en marcha o proxecto da fábrica de Sargadelos. Comeza en 1970 nunhas instalacións que foran inauguradas por Antonio Raimundo Ibáñez. Isaac dirixía e producía a modelaxe e o deseño dos produtos que se ían poñer en venda.

En 2014, a fábrica entra en creba e estivo a piques de pechar polos problemas económicos se non fora polo empresario Segismundo García que inxectou cartos na fábrica de Sargadelos e logrou estabilizala ata o día de hoxe. Nese mesmo ano, Isaac recibe o premio “Medalla de Galicia”.

O seu fillo explicounos tamén o seu labor no eido da literatura porque tamén tivo unha empresa para publicar libros chamada Ediciós do Castro. A obra con máis edicións foi *Memorias dun neno labrego* con 24 tiradas. A editora sacou á luz máis de 1500 títulos.

Tamén falou de Isaac como pai, que construía papaventos e carrilanas para que os seus fillos xogaran, sobre todo cando eran más nenos. Despois, cada vez tiña menos tempo polas súas numerosas obrigas.

Moitas grazas, Camilo, por vir falarnos do teu pai!

Elisabeth Mendes Rubal, 4º ESO B

Faladoiro con Bibiana Candia, autora de Azucré

O pasado 21 de novembro tivemos a honra de recibir na nosa biblioteca a Bibiana Candia, escritora que coñecemos a través da lectura da súa primeira novela e da que nos veu falar: *Azucré*.

Azucré está baseada en feitos reais. Narra a historia de parte dos 1700 galegos que se embarcaron nunha viaxe a Cuba para gañar a vida traballando nos campos de cana de azucré. En contra do que eles esperaban, acabaron sendo vendidos como escravos.

Bibiana comezou contándonos como lle xurdira a idea de escribir o libro. Comentounos que, antes de poñerse a redactalo, houbo un proceso moi longo. No seu caso, todo comezou cando, estando en Berlín, unha amiga compartiu con ela unha ligazón dun documental de RTVE e uns documentos cos nomes dos galegos que viaxaran a Cuba, xa que pensou que serían do seu interese pois Bibiana escribe en dúas revistas que tratan sobre historia e cultura. A amiga atinou plenamente porque Bibiana se interesou moito polo tema e pareceulle sorprendente que non se soubera nada dun feito histórico de tal relevancia. Así que, púxose a investigar e conseguiu recadar moita más información coa que redactou e publicou un libro. Pero o obxectivo de Bibiana era dar a coñocer o caso e sabía que desa forma non o conseguiría, polo que se propuxo escribir unha novela.

Para conseguir sensibilizar os lectores, a autora crea uns personaxes de ficción cos que é máis doado empatizar xa que, segundo Bibiana, “las personas no hemos cambiado tanto”, facéndonos ver que poderíamos ter sido calquera de nós aos que nos tocase vivir esa situación e a reacción sería moi similar. A autora recorda perfectamente o seu avó e os veciños da aldea que estaban nunhas circunstancias moi parecidas ás dos galegos antes de marchar e cre que se nacesen anos antes serían candidatos perfectos a esa viaxe á escravitude.

Tamén nos falou das circunstancias que propiciaron este feito, tanto en Cuba como en Galicia. Contounos que Cuba, naquel momento, temía que se revolucionasen os escravos negros, ao igual que en Haití, pois eran moitos en número se se comparaban coa poboación branca. Ademais, precisaban escravos para traballar o azucré. Mentre, Galicia acababa de pasar un inverno moi frío, que acabou con todas as colleitas, e un andazo de cólera, polo que se necesitaba traballar fóra para paliar a fame e a pobreza. Neste escenario, o deputado Urbano Feijóo Sotomaior decide levar galegos a Cuba como traballadores libres, pide permiso á raíña Isabel II e contrata sete barcos. Cando os galegos chegan ao lugar de traballo, atópanse con dous problemas: por un lado, cástalles moiísimo adaptarse ao clima cubano e traballar nesas condicións e, por outro lado, tanto as estruturas como o persoal que se atoparon alí estaban acostumados aos escravos, polo que os galegos eran tratados como se o fosen.

O escándalo chegou ata os oídos dos emigrados en Nova York e estes decidiron escribir cartas a Madrid para que os axudasen. Celébrase un debate sobre a escravización e disólvese a empresa de Feijóo Sotomaior. Os galegos que sobreviviron quedaron libres e déuselles a opción de volver ás súas casas.

A raíz de todo isto, Bibiana opina que este acontecemento non quedou na memoria popular xa que supuña unha gran vergoña voltar de América sen ter conseguido nada.

Despois de contarnos todo isto e responder as nosas preguntas, dedicounos os nosos exemplares do libro. Foi unha mágoa que non houbese máis tempo para poder facerlle máis preguntas.

Gabriela Pedre Lastra e Ramón Leal González, 1º BACH

CORRER LINGUA 2023

DESPEDIDA A 2º DE BACH

Rematou a vosa andaina no IES Perdouro. Chegou o momento de explorar novos mundos e saír fóra da zona de confort.

Deixades atrás unha longa etapa de seis anos de Secundaria na que percorremos con vós esa difícil idade da adolescencia. Traballastes máis ou menos... iso agora é o de menos, xa rematou o voso labor no Perdouro..., mais sodes un grupo alegre, que aproveita a tope a vida e que, case sempre, estivo disposto a aprender...

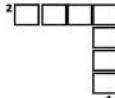
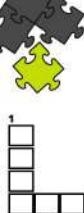
Ao longo destes anos que pasamos xuntos vivimos moitas boas experiencias e tamén sufrimos unha pandemia que marcou as nosas vidas. Coa máscara posta pasamos 4º da ESO e comezamos 1º de Bacharelato (coa chegada tamén de novo alumnado que xa forma parte da gran familia do Perdouro) e, por fin, en 2º xa puidemos vernos as caras, os sorrisos, a ledicia e a ilusión reflectidas nuns rostros escondidos durante demasiado tempo.

Agora toca despedirse para que empecedes unha nova vida, cadaquén onde elixa... Porén, isto non é un adeus, é un ata sempre... O IES Perdouro sempre estará cos brazos abertos para vós.

Moitos bicos: Saray, Dámari, Antón, Álvaro Fernández, Diego, María, Iria, Luis, Óscar Pérez, Ainhoa Mía, Nuria, Laura Rodríguez, Nicolás, Jessica, Pablo, Mateo, Irene, David, Noemy, Santiago, Álex Fernández, Óscar Fernández, Saúl Fuente, Laura García, Luis Miguel, Sandra, Hugo, Yago, Álvaro Mesa, Ramiro, Saúl Pérez, Ainoa, Álex Riveira, Noa, Lin e Fernando.

Neves Cando e Belén García
Titoras 2º BACH Curso 2022-23

PASATEMPOS

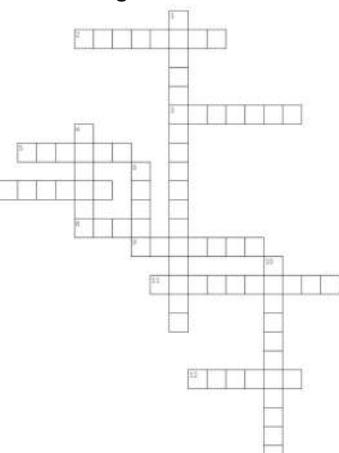

ENCRUCILLADO:

Francisco Fernández del Riego

VERTICAL

1.Pseudónimo más célebre.

4.A maior parte da súa vida está indisolublemente ligada a fundación.....

6.A revista.....naceu en 1951 como unha colección más da editorial.

10.Outras afecións.....

HORIZONTAL

2.Ao final do Bacharelato desprazouse a.....

3.En 1930-1931 comeza o curso de.....

5.Del Riego e Isla Couto foron introducindo o.....nos artigos que publicaban.

7.Lugar de nacemento.

8.Cómo lembrará del Riego?

9.Xornal Compostelán.

11.Pertence ao Partido.....

12.Que especialidade elixe?

SOPA DE LETRAS:

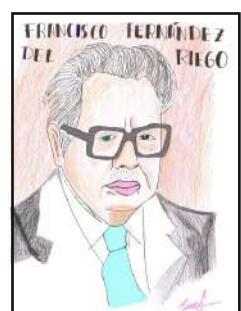
Francisco Fernández del Riego

R	X	D	B	P	K	G	Ú	D	J	S	V	B	A	P	Ó	N	C
Á	H	T	O	Ó	L	X	P	C	Ú	K	É	A	V	K	Ú	L	
Y	É	Ü	G	B	Ü	Á	T	L	O	Z	N	E	P	D	O	X	
R	G	G	A	Ó	F	C	C	R	L	E	T	R	A	S	I	Ú	S
R	A	K	I	Á	Ú	F	I	U	G	S	M	L	W	C	B	C	W
Q	L	Ñ	T	Z	É	X	F	V	T	É	Ü	U	Y	J	F	R	I
S	E	O	N	N	N	N	I	V	J	U	E	I	Q	V	V	Z	S
R	G	L	A	E	V	I	C	Ó	E	D	D	É	Ó	J	Ú	N	J
Í	U	K	S	R	Ó	A	O	N	Ú	A	E	Z	Q	Q	Z	É	
S	I	I	Q	U	A	S	Ó	U	S	W	Ó	D	R	É	G	Y	I
O	S	E	L	O	C	R	I	I	A	Q	J	F	A	E	E	W	
B	T	Ó	T	L	D	Z	Ü	D	I	L	N	M	V	P	I	Y	
L	A	Z	O	T	É	C	Ú	O	U	C	É	T	N	Z	T	A	
E	É	B	W	Y	Z	X	L	B	U	K	M	Y	J	F	J	J	
D	L	S	R	É	Z	Ñ	Ü	B	Ó	W	Q	Á	C	H	Y	K	
A	Í	Ú	N	Z	R	K	N	H	Y	Á	C	P	Z	Ü	U	U	
I	P	F	Ñ	K	D	N	E	H	C	N	A	L	S	A	J	Y	
J	Q	R	E	V	I	S	T	A	G	R	I	A	L	W	C	O	

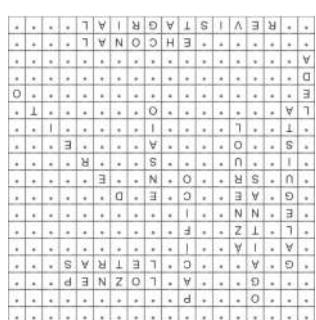
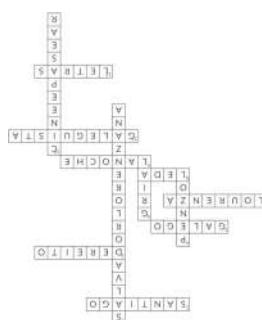
-Lourenzá	-Santiago	-Penzol	-Dereito
-Ensaio	-Leda	-Pacifico	-Galeguista
-LaNoche	-Letras	-RevistaGrial	

7 DIFERENZAS:

Francisco Fernández del Riego

SOLUCIONES

OFERTA EDUCATIVA 2023-2024

IES Perdouro

CICLOS FORMATIVOS DE GRAO SUPERIOR

- ADMINISTRACIÓN E FINANZAS
- MECATRÓNICA INDUSTRIAL (DUAL)

CICLOS FORMATIVOS DE GRAO MEDIO

- INSTALACIONES DE TELECOMUNICACIONES
- MECANIZADO
- PEITEADO E COSMÉTICA CAPILAR
- XESTIÓN ADMINISTRATIVA

FORMACIÓN PROFESIONAL BÁSICA

- FABRICACIÓN E MONTAXE
- SERVIZOS ADMINISTRATIVOS

BACHARELATO

ESO

PROA+
Programa para la Orientación, Avance
e Enriquecimiento Educativo

EDIXGAL

IES PERDOURO

Rúa do Instituto s/n 27 880 Burela

Telf.: 982 87 01 02 ies.perdouro@edu.xunta.gal

www.iesperdouro.gal

ESO - Formación Profesional Básica - Bacharelato - Formación Profesional

CUALE
PORTUGUES

Erasmus+

FORMACIÓN
PROFESIONAL

XUNTA
DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA,
EDUCACIÓN, FORMACIÓN
PROFESIONAL E UNIVERSIDADES

Financiado pola
Unión Europea

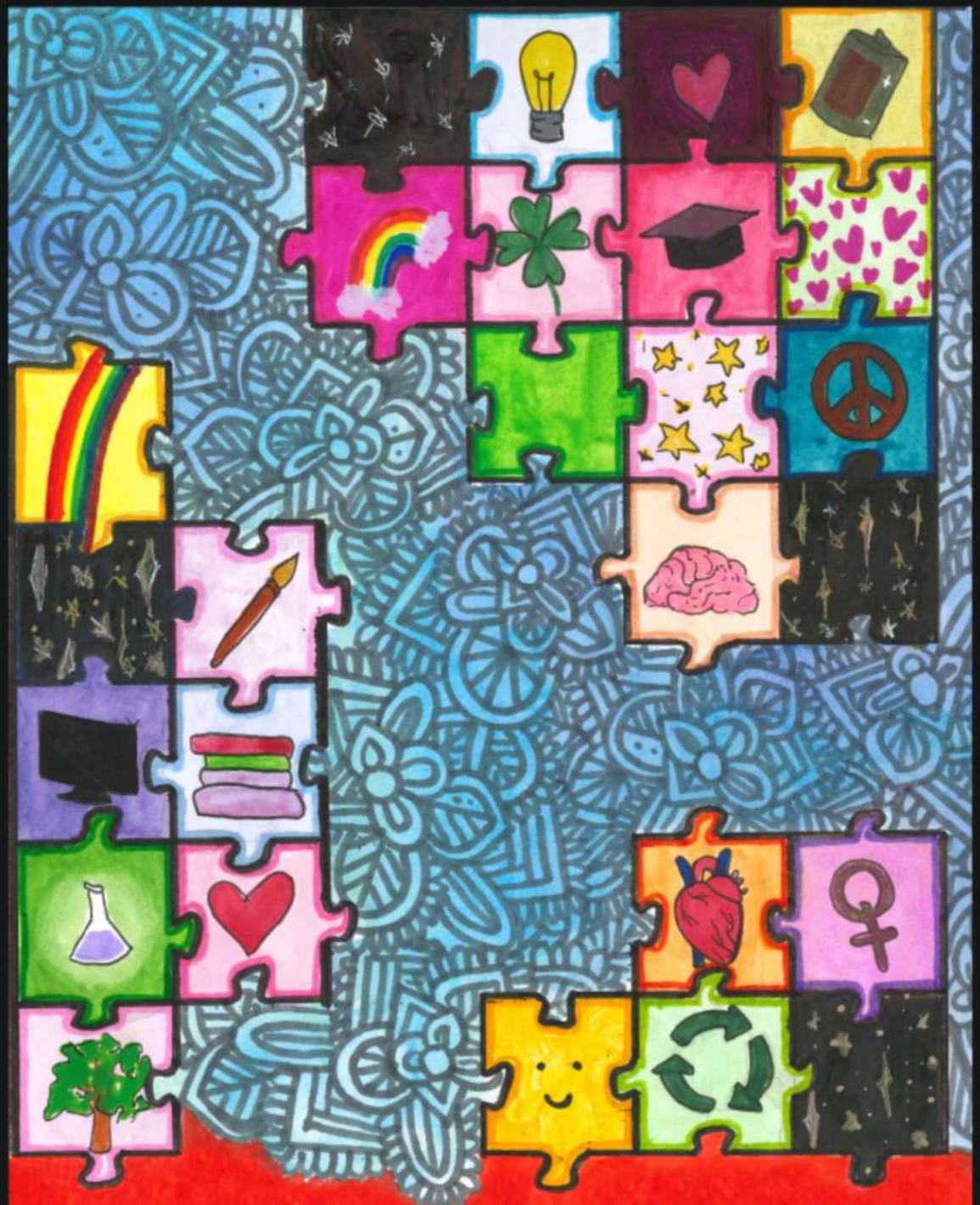
Unión Europea
Fondo Social Europeo
NextGenerationEU

Plan de
Recuperación,
Transformación
y Resiliencia

Xacobeo 21·22

BIBLIOTECAS
ESCOLARES
DE GALICIA

Equipos de
Dinamización
da Lingua Galega

